

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

יישום מודל ההוראה "איתי ואיזי" בשיעור עברית

אורית שיר

מדריכה מחוזית בחינוך הלשוני, מחוז דרום

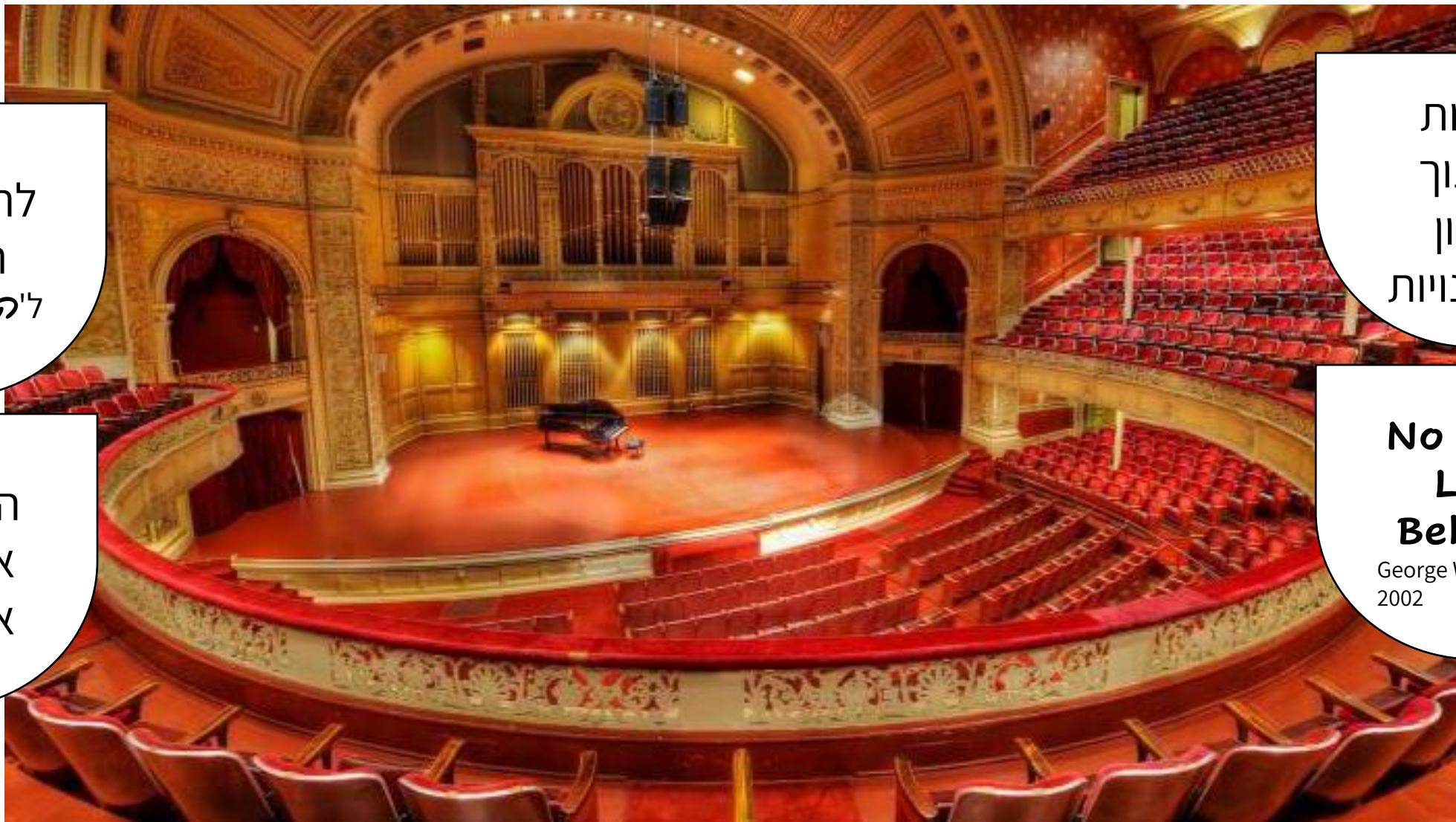
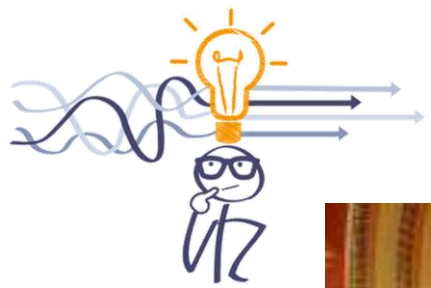
ד"ר לימור קולן

מפמ"ר עברית בגיל הרך וביסודי

Carnegie Hall

איך עושים חינוך לשוני מצוין בכיתה הטרוגנית?

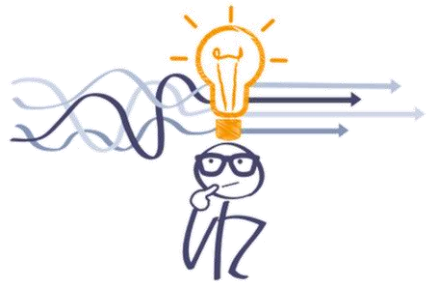
להפוך את
הכיתה
ל'היכל תרבות'

התנסויות
אורייניות
איכותיות

הוגנות
בחינוך
שוויון
הזדמנויות

**No Child
Left
Behind**

George W Bush,
2002

איך עושים חינוך לשוני מצוין בכיתה הטרוגנית?

עיצוב פדגוגיה מתחשבת ומאפשרת בשיעור עברית

הרחבת ההתנסויות

האורייניות

למידת עמיתים
ולמידה עצמית

"לידו"

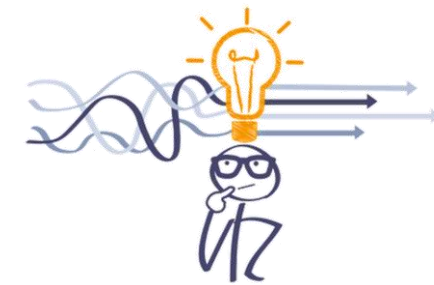
הוראה מפורשת של

בסיסי ידע ומיומנויות

הוראה מונחית
בקבוצה קטנה

"איתי"

איך עושים חינוך לשוני מצוין בכיתה הטרוגנית?

אפשרות 1

התכנסות במליאה

למידה בחברותא
מורה נודדת

מנחה

צופה

משתתפת

התכנסות במליאה

אפשרות 2

התכנסות במליאה

"לידו" למידה בחברותא
"איתי" מורה מקבצת כמה
חברותות להוראה מונחית

התכנסות במליאה

מודל ההוראה
"איתי ולידו"

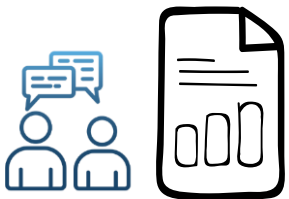
שיקולי דעת פדגוגיים

"מצפן ההוראה"

דגשים ועקרונות פדגוגיים

- ★ למידה עצמית ולמידה בחברותא לצד המורה
- ★ 2-3 זירות למידה מחוץ לגבולות ספר הלימוד
- ★ התנסויות אורייניות מגוונות
- ★ בהקשרים אוריינים רחבים
- ★ לוח אפשרויות – בחירה, גיוון
- ★ שימוש בכלים פדגוגיים לבקרה ולמעקב
- ★ דגש על פיתוח מיומנויות המאה ה-21 – מכוונות עצמית בלמידה, למידת עמיתים, פתרון בעיות

מודל ההוראה "איתי ואידי"

ויישומו בשיעור עברית

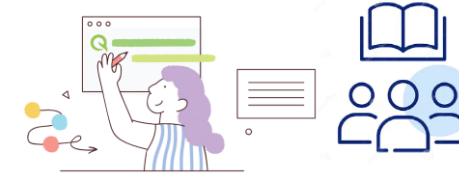
"מצפן ההוראה"

"אידי"

"איתי"

דגשים ועקרונות פדגוגיים

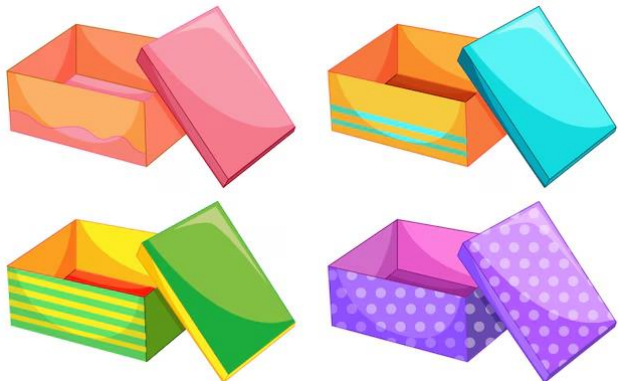
- ★ למידה מונחית בקבוצה קטנה
- ★ 3-6 תלמידים בקבוצה
- ★ מטרות למידה משותפות ואישיות
- ★ הוראה מפורשת של ידע ומיומנויות
- ★ הוראה דיאלוגית
- ★ למידה פעילה
- ★ עיון ודיון
- ★ אירועי משוב והערכה המשולבים בלמידה

הצעות להרחבת ההתנסויות

האורייניות

1. ספרייה – ספרי קריאה, ספרי עיון, כתבי עת
2. עידוד קריאה – מסע ספרותי
3. עיון בכתבי עת – מטלות גנריות
4. עמדות למידה דיגיטליות
5. עמדות לתרגול שטף
6. משחקים לימודיים
7. הזמנה לכתיבה – משחק מתחלפת
8. מילוי קלוז

איצוב האמידה האוריינית לצד האורה

המטרה: הרחבת ההתנסויות האורייניות והעשרתן

אופן הלמידה: בחברותא ולמידה עצמית
על השולחנות / בסביבת הכיתה / מחוץ לכיתה
פעילויות מובנות / פתוחות
קבועות / משתנות
יסוד מארגן – מיומנויות / תוכן
חובה / בחירה
יומן למידה רפלקטיבי

תרגולי שאל קריאה

"קריאה מהנה!"

בבית הקפה

קטע קריאה | ניקוד מלא

בבית הקפה

שפן אחד נכנס בערב אל בית הקפה ושאל את בעל בית הקפה: "יש לך מיץ גזר?"
 ענה בעל בית הקפה: "לא, אין לי מיץ גזר."
 הסתובב השפן ויצא מבית הקפה.
 למחרת בערב שוב נכנס השפן אל בית הקפה ושאל: "יש לך מיץ גזר?"
 ענה לו בעל בית הקפה: "לא, אין לי."
 הסתובב השפן ויצא מבית הקפה.
 וכך היה גם בערבים הבאים:
 השפן הגיע כל ערב אל בית הקפה, שאל את השאלה,
 שמע את התשובה, ויצא מבית הקפה בלי לקנות דבר.
 לאחר כעשרה ערבים שבהם הגיע השפן אל בית הקפה, אמר בעל בית הקפה
 לאשתו: "בואי נקנה מיץ גזר. השפן יקנה כל ערב בקבוק אחד, ואולי עוד מבקרים
 יקנו בקבוקים נוספים, ואנחנו נרויח כסף מהמכירה."
 קנה בעל בית הקפה ארגז של בקבוקי מיץ גזר.
 כאשר הגיע השפן בערב ושאל: "יש לך מיץ גזר?" ענה בעל בית הקפה בשמחה:
 "כן, כן, יש לי!"

אז אמר לו השפן: "נכון שלמיץ גזר יש טעם מגעיל?"

נוספים להיעדר מטרות וזיקת הקריאה

היעדר זמן הקריאה
זמן הנוספים

היעדר זמן הקריאה
זמן הנוספים

בול
קריאה
קריאה
קריאה

דיוק הקריאה - סתם לו הילד ירש מטרות עצמות, תוך זמן יום היום.

17	נקודת
6	נקודת
5	נקודת
4	נקודת
3	נקודת
2	נקודת
1	נקודת
0	נקודת

סימניה עולמית

התופעות המוזרות בעולם

'אגם הבועות הקפואות', קנדה

מאת: מיכל בן דוד

אגם אברהם, קנדה

✓ 'אגם אברהם' הוא אגם מלאכותי (נוצר בידי בני-אדם) הנמצא למרגלות 'הרי הרוקי' בקנדה. מיליוני מבקרים מגיעים בכל שנה לאגם כדי לחזות (לראות) בתופעת טבע נדירה: בועות קפואות בתוף המים. את הבועות יוצרים צמחים הצומחים על קרקעית האגם ופולטים גז 'מתאן'. בין החודשים נובמבר-מרץ מי האגם קופאים והגז הנפלט (יוצא) מהצמחים נותר לכוד (תקוע) במי הקרח ויוצר בועות במגוון צורות. כאשר מגיע האביב ומי האגם מפשירים הבועות מתפוצצות במים.

עַל דְּבוּרִים וְעַל דְּבֵשׁ וְעַל עוֹד כַּמָּה עֵבְדוֹת מִפְתִּיעוֹת

"איתי" – דבורת הדבש,
צועדים בדרך המילים,
הוצאת כנרת

"איזו" – "על דבורים ועל
דבש"

חָרַק מִפְּלֵא
שְׁקוֹרָאִים
לוֹ דְּבוּרָה!

אַאוּרִיקָה
האנציקלופדיה
של הסקרנות!

פּוֹ הַדָּב

אֵיךְ
דְּבוּרִים
מְתַקְּשֵׁרוֹת
בִּינִיָּהן?

מְשַׁחֲקִים
עִם
הַדְּבוּרִים

כִּיצַד
מְטַפְּלִים
בְּעֵקִיצָה
שֶׁל דְּבוּרָה?

פְּתַגְמִים
וּבִטוּיִים

מֵהִי הַתְּרֻמִּית
שֶׁל דְּבוּרָנִית
הַדְּבוּרָה?

שְׁלֵמָה
הַמֶּלֶךְ
וְהַדְּבוּרָה

סְרְטוֹנִי טֵבֵעַ

מְשִׁיאוֹת חוֹבֵה

ידיעה:
פחות אבל צורב:
עונת המדוזות
מאחורינו

"איתי" – קריאה מונחית של הטקסט: נחילי המדוזות
מאיימים לשבש את עונת הרחצה, מילה טובה ג,
הוצאת מטח

"איזי" – "שקוף שזה צורב"

אֲאוּרִיקָה

האנציקלופדיה של
הסקרנות!

שָׁקוּף שְׁזָה
צוֹרֵב!

משחק
מסלול

כִּיצַד לְטַפֵּל
בְּצָרִיבָה מִמְדוּזָה?

יומון לחיבה

חפוש מידע במרשתת

הקלידו במנוע החפוש את השאלה הבאה:

איך מטפלים בצריכה ממדולה?

תקבלו רשימה של אתרים.

בחרו באתר של **מגן דוד אדם** וקראו את המידע.

בחרו באתר נוסף. למשל באתר של **קפת חולים "כללית"**. קראו את המידע.

האם ההמלצות לטיפול הן דומות?

אספו את כל ההמלצות לטיפול והכינו כרטיס מידע.

התנסויות אורייניות

הרחבת ההתנסויות
האורייניות
עיון בכתיבה עת לילדים
קריאה שיתופית
כתיבה

© כיתה ד של שני, ניצני הנגב

שיחה בגובה העיניים

מה עם התלמידים שלומדים לידי? התלמידים לא עצמאים בלמידה.

איך מפתחים עצמאות תפקודית בלמידה האוריינית בקרב לומדים?

למידה בחברותא – מקלה על ההתמודדות
תהליך התפתחותי שהתלמידים צריכים לעבור
אפשר לסייע להם. איך?

- ✓ ליצור שגרות
 - ✓ מובנות – סדר, ארגון, מוכרות
 - ✓ פעילויות שלא מצריכות תיווך
 - ✓ נגישות פדגוגית – דוגמה, סמליל, הוראות פשוטות
 - ✓ "מעט זה יותר"
 - ✓ שימוש בכלים רפלקטיביים ויומני למידה
 - ✓ שיח דיאלוגי עם הילדים – מגביר מודעות, ממוקד, מעצב מכוונות עצמית
- להאמין במסוגלות של התלמידים

שיחה בגובה העיניים

אני לא מצליחה ללמד בצורה זו.

צאת מאזור הנוחות...

Growth Mindset

להרגיש בנוח "לשחרר שליטה"

להסכים להיות בתהליך

להרחיב את סט הכלים הפדגוגיים

להתחיל בקטן, לבנות חוסן מקצועי

לצאת ללמוד – איך עושים את זה?

היוועצות והסתייעות

לחגוג הצלחות

לקבל השראות

להשקיע נכון, לבחור נכון

שיחה בגובה העיניים

אני לא מאמינה במודל ההוראה הזה.

להחליק באמונה שלה עוקר

לתת הזדמנות

לתפוס נקודת מבט אחרת – לקבל חיווי מהתלמידים

חשיבה רפלקטיבית – ניתוח אירועי הוראה ולמידה ועדכון הפרדיגמות

שיחה בגובה העיניים

אני מתקשה לעקוב אחרי הלמידה של התלמידים "לידו".

תפקודים ניהוליים – ברמת מורה וברמת תלמיד

כלים לבקרה ולמעקב
יומן למידה
במות פרסום
שיח דיאלוגי
הוראה מפורשת של
מיומנויות למידה

תכנון, ארגון
גמישות
עבודת צוות
עיצוב סביבה לימודית מאפשרת
תכנון שבועי
בקרה
רפלקציה – ניתוח מצבים ועדכון
משוב

שיחה בגובה העיניים

ההיערכות יותר מדי מורכבת. לוקח המון זמן.
זה מתיש.

איך לעשות את זה פשוט וקל?

שימוש מושכל במשאבים קיימים

תכנון מוקפד

פעילויות גנריות

שת"פ בצוות

שיתוף התלמידים – הכנת המשחקים

עיצוב סביבה לימודית מאפשרת

ספריה פדגוגית בית ספרית

למידה
פעילה

הבניה
בקרה

הוראה
מפורשת

לקחת את זה ב'הליכה'

כיף

התנסויות אורייניות

קריאה להנאה
תרגול מיומנויות
קריאה קולית
העשרה לשונית
הבעה בכתב

© כיתה ב, בית ספר בית יהושע

גנרי משתנה
מובנה

בחירה

למידה פעילה
וחווייתית

אופנויות
למידה
מגוונות

גמישות

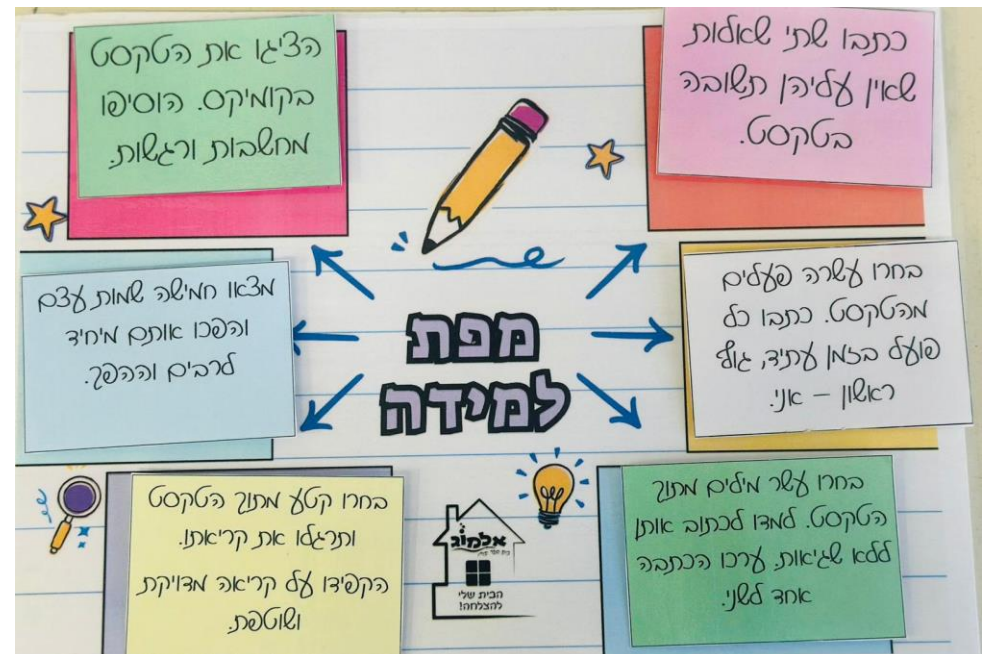
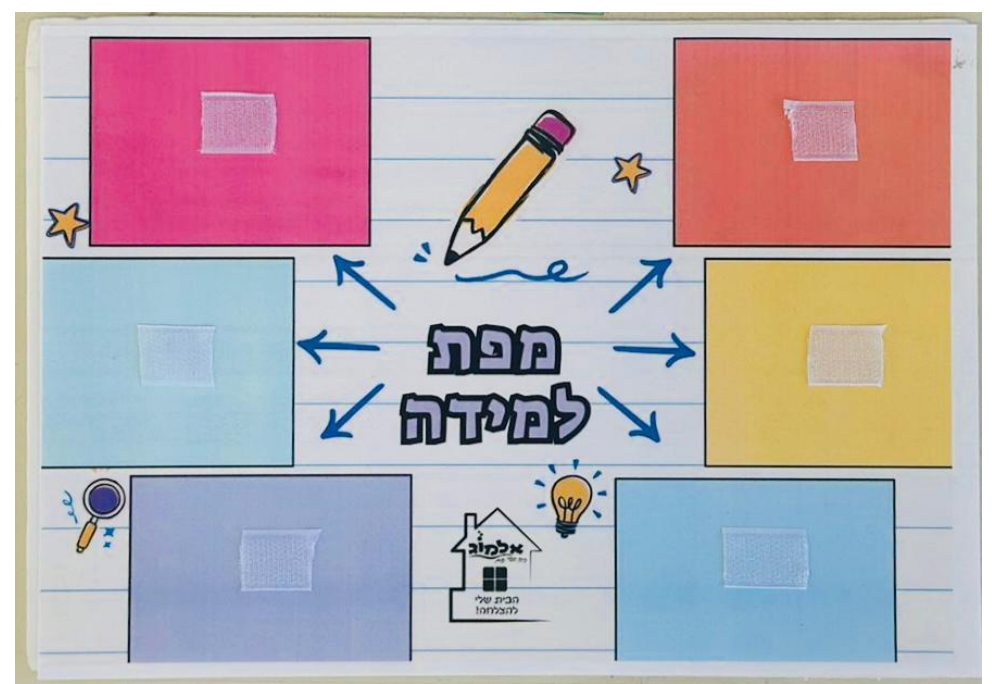
לוח גנרי
מתעדכן

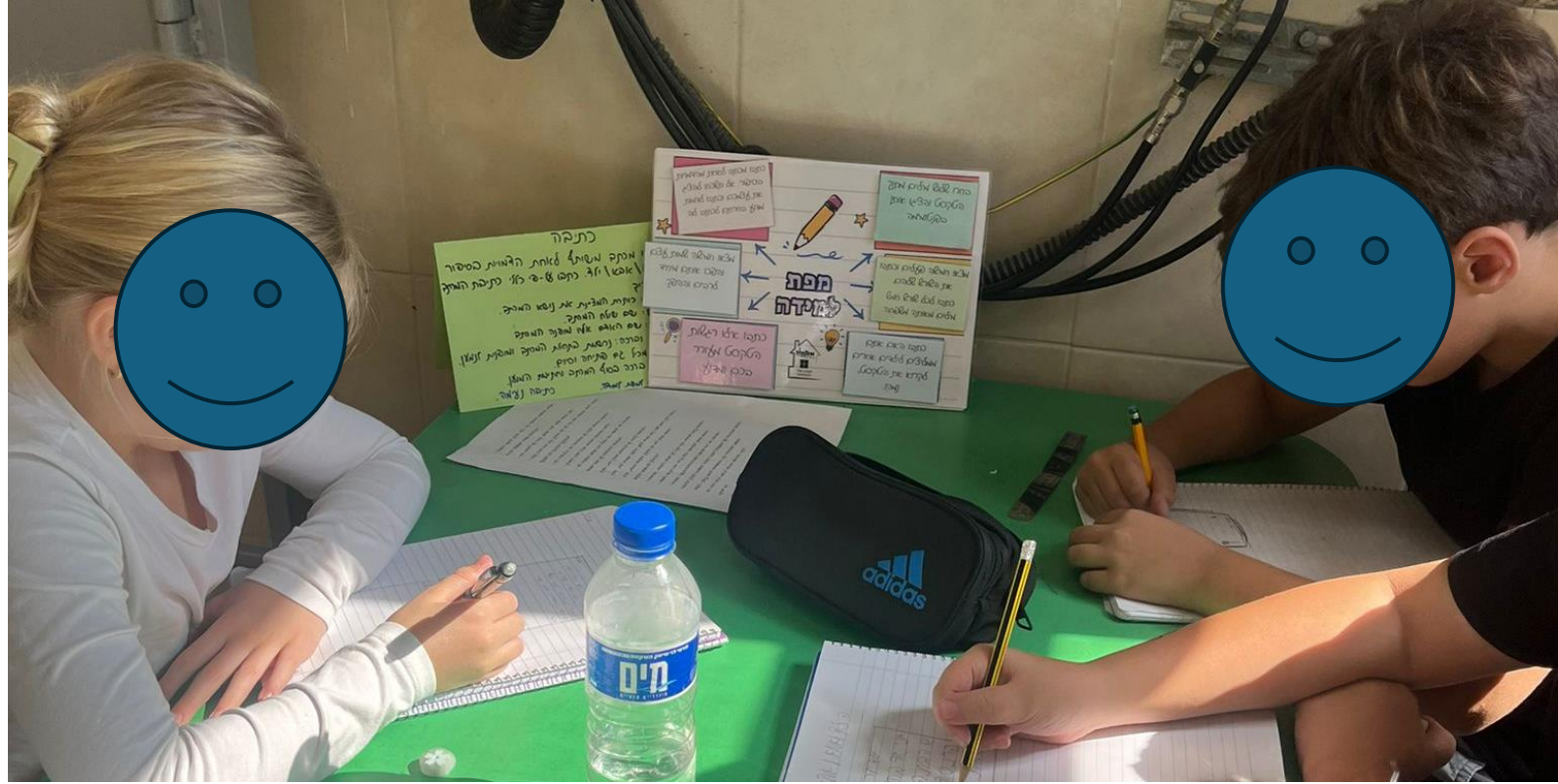
מוכרות
עצמאות תפקודית
בטחון
התאמה לשונות

בחירה

התנסויות אורייניות

הבנת הנקרא
ידע לשוני
תרגולי כתיב
הבעה בכתב
שטף קריאה

מסלול
למידה גנרי
קצב למידה
אישי

משימת חובה
ומשימת
בחירה

מעקב ובקרה
על הלמידה
סיכום
רפלקטיבי

התנסויות אורייניות
קריאה להנאה עצמית
של ספר
קריאה בחברותא
משימות אוריינית מגוונות
דיווח

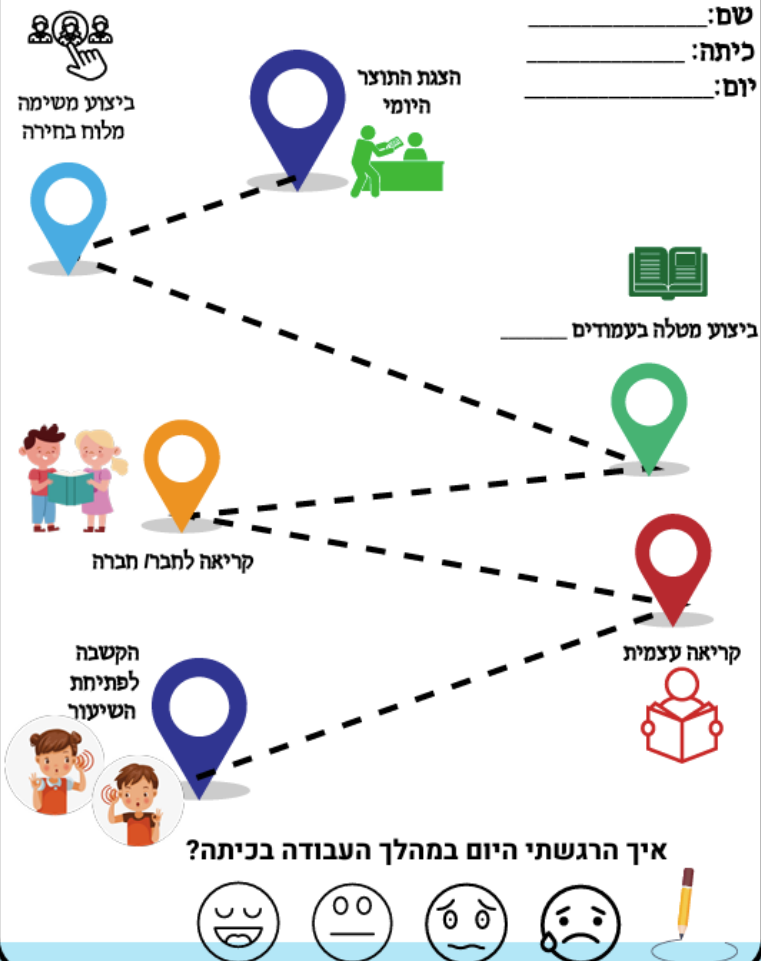
סמן את מסלול הלמידה היומי שלך

כרטיסיות לפיתוח הלמידה העצמאית.
חלוקת כרטיסיות לקבוצת "לידי".
ביצוע המשימות וסימון בכרטיסייה.

כרטיסיית השיעור שלי סמנו ✓ בגמר המטלה	קריאת הטקסט	כרטיסיית השיעור שלי סמנו ✓ בגמר המטלה	קריאת הטקסט
	השלמת מילים בסיפור		מענה על שאלות
כרטיסיית השיעור שלי סמנו ✓ בגמר המטלה	קריאת הטקסט	כרטיסיית השיעור שלי סמנו ✓ בגמר המטלה	קריאת הטקסט
	השיבו על השאלות		משימת כתיבה
הכנת משחק		הכנת משחק	

מסלול ההתקדמות שלי בשיעור:

סמנו ✓ על משימה שבוצעה:

דך לומד עצמאי- ליד המורה

✓	המשימה
	קריאה עצמית- עמודים
	קריאה לחברה
	מטלה בעמודים _____
	מטלה שבחירתי מלוח בחירה או מפת למידה
מידע חדש שלמדתי היום: _____	

איך הרגשתי היום במהלך העבודה בכיתה?

אני לומד עצמאי

סדר המשימות שלי לשיעור:

כתבו את המשימות לשיעור וסמנו ✓ בסיום המטלה

✓	המשימה

איך הרגשתי היום במהלך העבודה בכיתה?

יומן למידה שלי:

המטלות לשיעור זה:

Blank lined area for writing tasks.

שמי:
Blank area for writing a name inside a decorative frame.

משימה
" _____
" _____
" _____
" _____

קריאת
" _____
" _____
" _____
" _____

אני מרגישה
היום:

מטלת בחירה
" _____
" _____
" _____
" _____

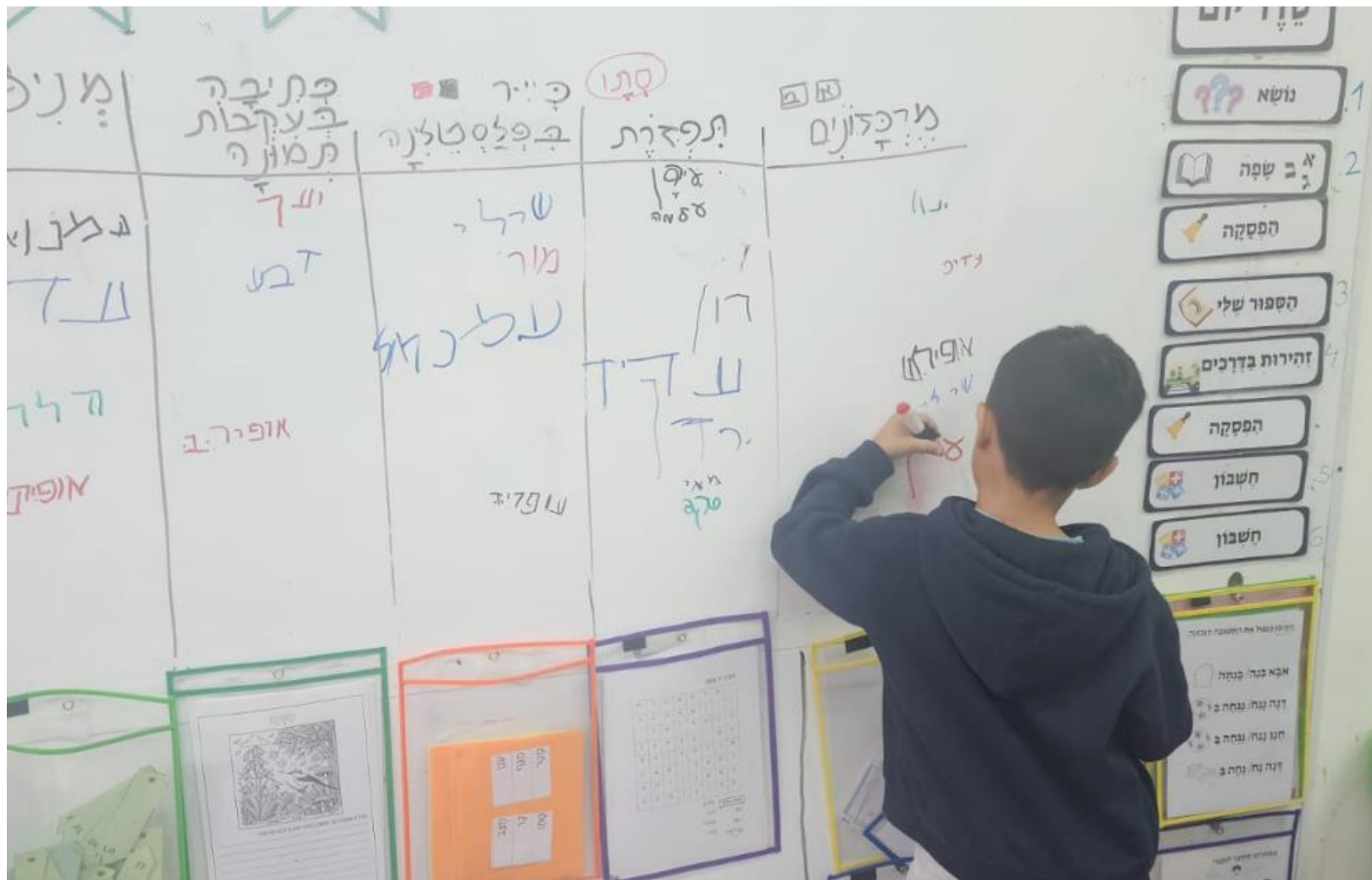
מידע חדש שלמדתי היום:
" _____
" _____
" _____
" _____

גיוון דרכי
הלמידה

משימת חובה
ומשימת
בחירה

בקרה
ומעקב
אחריות

בחר כרטיס לפעילות ליד המורה

כרטיס	אנו מחברים סוף אחר לסיפור.....	ניתן לבצע בחברותא	ראיון דמיוני עם דמות מהסיפור
משימות	כתבו סוף אחר לסיפור	משימה	בחרו דמות מהסיפור
בחירה	חשבו: כיצד הייתם רוצים שהסיפור יסתיים? מה יקרה אחרת?		כתבו שאלות שתמצו לשאול אותה הנו להכרם להשיב במקום הדמות

כרטיס	דף מיומנו של....	אוצר מילים- הכנת הפזורה	ערכו רשימת 10 מילים
משימות	כתיבת יומן מנקודת מבטה של הדמות	כרטיס	משמעותיות מהטקסט היומי
בחירה	כתבו רגשות ותחושות של הדמות	משימה	הכינו הפזורה לחבר

איספו כרטיסי משימות

בחר כרטיס לפעילות ליד המורה

כרטיס	יום בחיי הדמות...	הכן משחק לחבר/ה	בחרו הבנית למשחק
משימות	בחרו דמות מהטקסט	כרטיס	איספו מילים / מידע מהטקסט
בחירה	תארו יום בחיי הדמות שבחרתם	משימה	הנלמד
			שלו את המידע / אוצר המילים במשחק לחבר/ה

כרטיס	הוספת דמות לטקסט	כתיבה לעיתון הכיתתי	כתיבת כתבה על אירוע מרכזי
משימות	המצאת דמות חדשה והוספתה לעלילה	כרטיס	בסיפור
בחירה	כתבו רגשות ותחושות של הדמות	משימה	חוללו להוסיף ציור של הדמות/ המקרה

איספו כרטיסי משימות

פעילויות במרחב- לידי

מניכות	כתיבה בעקבות תמונה	ציור בפלסטלינה	תפזרת	מרכזונים
		שמות התלמידים		
מניפות	דפי עבודה	דפי משימה	דפי תפזרת	כרטיסי מרכזון

© כיתה ב-ג, דנה פרץ ואורית שיר, מחוז דרום

"פשוט וקל!"
שילוב משחק
בלמידה

התנסויות אורייניות
הרכבת מילים
הרכבת משפטים
שיח דבור

© כיתה א של חן, ניצני הנגב